השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא קג.

שכיר בזמנו נשבע ונוטל. אם ביום שילא ממלאכתו תבעו נשבע שלא קיבל ונוטל שזה אחד מן הנשבעים ונוטלין האמורים במסכת שבועות (דף מד:) שתקנו לו חכמים דשקלוה לשבועה מבעל הבית ושדיוה לשכיר משום דבעל הבית טריוד בפועליו וכסבור שנתן לזה כשנתן לחבירו: (כ) **אכל.** בעלמא אפי' ביום זמנו נחמן לומר פרעתיך כבר ובשבועת היסת שהטילו חכמים על מי שאינו מודה במקלת: **וכתב ליה.** משכיר לשוכר שטרא שהשכירה לו לעשר שנים ולא נכתב בשטר זמן ולאחר זמן בא לפני ב"ד ואמר כבר דרת בה ממש שנים וזה אמר לא דרתי אלא שלש: **מיימן.** בעל הבית דקרקע בחזקת בעליה עומדת על כל דבר ספק הבא לפניו: **שברא.** שוכר: **דלא תחזק בה.** דלא תימא לקוחה היא בידי ולא שתוכל לתבוע עשר שנים לעולם: **שואל אדם בטובו לעולם.** אם ראה אדם כלי לחבירו ואמר השאילני בטובו וא"ל הן שאול לו לעולם כל זמן שהוא רואה למלאכה דהאי בטובו משמע לן כל זמן שהוא (ג) בטובו אפילו מחזירו חוזר ונוטלו כשילטרך: **והוא דקני מיניה.** דבעלים אבל לא קני [ב] מכי אהדריה כלומר קנייה המשיכה ראשונה: **ומהדר ליה קפיה.** וכשיפחות שלא יהא ראוי יחזיר לו שכריו דהא לאו בתנה יהביה אלא שאלה הואי [ג] ובטובו (ג) הוא והאי לאו טוב הוא: **פרדיסא.** סתמא: **רפיק ביה.** חד פרדיסא: **כל דבעי.** אפילו [ד] גדול כאנטוכיא: **ואי א"ל פרדיסי.** רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה ולא אמרינן תרי פרדיסי הוא דקאמר ליה דאפי' טובא נמי משמע: **אושלן.** השאילני: **גרגותא.** נאר מים חיים להשקות שדות: **לא בני לה.** אם בא לבנותו ולומר עוד שאול לי לעולם זה מעכב עליו ואומר לא השאלתיך אלא אותו ולא כשנעשה אחר: **בני לה.** והרי היא שאולה לו עד שישקה כל שדותיו: **בי גרגותא.** אמר לו בלשון הזה השאילני בי גרגותא השאילני מקום לחפור בו נאר קאמר ליה: **וכרי ואזיל כמה גרגותי באתריה.** אם לא ימלא כאן יחפור במקום אחר עד דמתרמי ליה מקום הראוי: **ולריך למיקני מיניה.** מעיקרא ואי לא קנה מייניה דיבורא בעלמא א"ל ומאי למהדר ליה: **מתני' חייב להעמיד לו ביה.** בימי שכירותו: **לא יעשנו קטן.** השוכר מעכב עליו אי אפשי בבית גדול ואי אפשי בבית קטן: **גמ' ואי דאמר ליה בית זה.** אני משכיר לך: **אודא ליה.** הלך לו מזלו גרם ואמאי חייב להעמיד לו בית: **וליטעמיך** ל"ג: **מהו דתימא מאי כוה דקאי אגודא דנהרא.** שהוא חשוב ואגודא דנהרא הוא דמתני בהדיה שדרך בני אדם מקפידין בכך אבל אדכו ורחבו לא אתני בהדיה: **קמ"ל.** דאכולה מילתא אתני:

הדרן עלך השואל

המקבל. או בחריסות למחצה ולשלש ולרביע או בחכירות בכך וכך כורים לשנה: **לחרוש אחריו.** אחר הקצירה או העקירה כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבו וימותו ולא יחזרו וילמחו לכשחזרע: בזמורות

נקיטת חמש שנין. פר"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כתוב בשטר לא תחילת השנים ולא סופן והשטר ביד השוכר ואומר משכיר לשוכר כבר דרת ה' שנים ופריך בשטר מלוה מי נאמן לומר פרעתי פלגא מ"ל האי דכתבי לך שטרא כי היכי דלא תחזק פירוש עיקר השטר נכתב בשביל שלא תאמר לקוח הוא בידי ואין השטר בידך אלא כדי שלא אכתוב לך חשבון השנים כמה היו מכל מקום עיקר השטר בשביל נכתב שע"י כן יש קול שבמשכנתא הוא אלא מע"פ שהשטר בידך ולשון שני פר"ח וזה לשונו יש אומרים שכתוב בשטר בזמן כך וכך שכרתי אלו ט פלוני עשר שנים בק' דינרים י' דינרים בכל שנה ואמר ה' שנים טוען השוכר ואמר למשכיר נקיטת שכירות חמש שנין כו' ואסיקנא דהשוכר נאמן וכשנועה ומסתברא כי האי פירושא במראה עכ"ל ולשון זה נראה עיקר חדא דבנאמנות השוכר האומר שפרע השכירות אייתי נמי לעיל מייניה בסמוך ומשמע דבהכי נמי אייתי (ד) ועוד דהשתא ניחא טפי מה שאמר במסקנא שלא נעשה השטר לגוביינא אלא כדי שלא יחזיק השוכר דלפי זה השטר יצא ביד המשכיר: **שואל אדם בטובו.** בערוך ערך שואל מפרש בטובו בטובה שמחזיק השואל להמשאיל יכול השואל להשתמש לעולם בכלי של משאיל ואין נראה: **פרדיסי רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה.** ואי"ת דאמר ברישא המוכר את הבית (כ"ב דף פא: ופס ד"ה אראעתא) אראעתא תרתי משמע ואין לומר דהתם נמי אי אמר אראעתא הוה משמע כולהו כמו פרדיסי דהא אמר התם בסוף פרק (דף סט:) דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי ותו לא וא"ל דהייטו דוקא גבי מכר דאין לנו לומר שמכר כל קרקעותיו אלא הפחות אבל בשאלה אינו מקפיד דמשאיל לכל ארכו (ה) ועוד י"ל דהתם יד לוקח על התחתונה שהמוכר מוחזק והכא יד המשאיל על התחתונה שהשואל מוחזק וכ"ת לא מקרי שואל מוחזק כיון שסופו להחזיר ואין נשאר בידו כדאמר לעיל קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפי' בסוף החדש לא דמי דדוקא קרקע שאין יכול להגיע לשמטו מיד בעלה אזלינן בתר חזקה קמא אבל במטלטלין אזלינן בתר מאן דתופס השתא היכא דליכא חזקת קרקע כנגדה:

הדרן עלך השואל

המקבל. בתבן ובקש. אותו שנקלן עם השנולת קרוי תבן והנשאר בארץ קרוי קש שקורין אישטובל"א כדכתיב (בראשית כד) גם תבן גם מספוא רב עמנו (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש הנשאר שם מתת התבן כי התבן כבר הוליכוהו הבעלים אים לביתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה בתמוכר אלא תבן בתמוכר היכי משכחת לה וכגמרא דקאמר (ו) בעינא דתיתבן אראעתי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אספה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיתבן כלומר שיהא הקש במקום הזבל העושין מן התבן והא דקאמר ואותו שנשאר בקרקע אין נותנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש הנשאר שם מתת התבן כי התבן כבר הוליכוהו הבעלים אים לביתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה בתמוכר אלא תבן בתמוכר היכי משכחת לה וכגמרא דקאמר (ו) בעינא דתיתבן אראעתי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אספה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיתבן כלומר שיהא הקש במקום הזבל העושין מן התבן והא דקאמר

[א] שכיר בזמנו נשבע ונוטל שכיר הוא דרמו רבנן שבועה עליה [ב]משום דבעל הבית טריוד בפועליו אבל [ג]הכא שוכר מהימן בשבועה אמר רבא אמר רב נחמן [ד]האי מאן דאוגר ליה ביתא לחבריה לעשר שנין וכתב ליה שטרא וא"ל נקיטת חמש שנין מהימן א"ל רב אחא מדפתי לרבינא אלא מעתה אוזפיה מאה זוזי בשטרא וא"ל פרעתיך פלגא ה"נ דמהימן א"ל הבי השתא התם שטר לגוביינא קאי אם איתא דפרעיה איבעי ליה למכתבא אגביה א"נ מיכתב עליה תברא אבל הכא אמר ליה האי דכתיבי לך שטרא כי היכי דלא [א] תחזק עליה אמר רב נחמן [ה]ישואל אדם בטובו לעולם אמר רב מרי ברה דבת שמואל [ו]והוא דקני מיניה אמר רב מרי בריה דרב אשי [ז]ומהדר ליה קתיה אמר רבא [ח]האי מאן דאמר ליה לחבריה אושלן מרא למירפק ביה האי פרדיסא רפיק ביה ההוא פרדיסא פרדיסא רפיק ביה כל פרדיסא דבעי פרדיסי רפיק ואזיל כל פרדיסי דאית ליה ומהדר ליה קתיה אמר רב פפא [ט]האי מאן דאמר ליה לחבריה אושלן האי גרגותא ונפלה לא בני לה גרגותא ונפלה בני לה בי גרגותא כרי ואזיל כמה גרגותי בארעיה עד דמתרמי ליה וצריך למיקני מיניה: **מתני'** [י]המשכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהם אלא מדעת שניהם: **גמ'** היכי דמי אי דאמר ליה בית זה נפל [יא]אזל ליה אי דאמר ליה בית סתם אחד [יב]אמאי לא יעשנו שנים קטן אמאי לא יעשנו גדול אמר ריש לקיש דאמר ליה בית שאני משכיר לך מדת ארכו כך וכך אי הכי מאי למימרא אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש דאמר ליה [יג]בית כזה אני משכיר לך ואכתי מאי למימרא [יד]לא צריכא דקאי אגודא דנהרא מהו דתימא מאי כזה דקאי אגודא דנהרא קמ"ל:

הדרן עלך השואל

המקבל שדה מחבירו [טו]מקום שנהגו לקצור יקצור לעקור יעקור לחרוש (טז) אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה [יז]כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות

עין משפט
נר מצוה

קכב א ב מיי' פי"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' סט סעיף ב וסעיף ג (ופי' עה סעי' ג):
קג ג מיי' שם פי"ז הל' ג ועיין בהשגות ומ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ח:
קד ד מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כ:
קה ה ו ז מיי' פי"ח מהל' שאלה ופקדון הלכה ח סמג לאוין נב טוש"ע ח"מ סי' שמח סעיף ו:
קו ח מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ז:
קז ט מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ח:
קח י כ ל מ מיי' פי"ה מהלכות שכירות הלכה ז סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שיג סעיף ח:
נ (מיי שם הל' ו טוש"ע ח"מ סי' שיד סעי' ג בהג"ה):
א ס מיי' שם פי"ח הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד:
ב ע מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף כ:

מסורת הש"ס

(א) [לקמן קיח.] שבועות מה:, (ב) ל"ל טוב ואפילו. יעב"ן ועי' רש"ש.

הגהות הב"ח

(א) במשנה לחרוש אחריה יחרוש: (ב) רש"י ד"ה שכיר וד"ה אבל הר"ן: (ג) ד"ה ומהדר וכו' וכטובו הואי והאי: (ד) תוס' ד"ה נקיטת וכו' דבהכי נמי אייתי הכא ועוד: (ה) ר"ה פרדיסי וכו' ועוד ר"ל. ר"נ וכרש המוכר [אח] הבית דמו המוס' פירוש זה: (ו) תוס' ד"ה המקבל וכו' וכגמרא דקאמר האי אמר בעינא דתיתבן:

הגהות הגר"א

[א] גב' תחזק. נ"ב נ"ר ר"ח אחזיק עלך. בעל העיטור ועי' בתוס' ובלשון שני פר"ח כו'): [ב] רש"י ד"ה והוא דקני. מכי כו'. נ"ב ירי"ף ורמב"ם מפרשים אפי' לא אהדריה ועי' רא"ש והגי"א: [ג] שם ד"ה ומהדר. וכטובו כו'. נ"ב ר"ל שאינו יכול לתקנו: [ד] שם ד"ה כל דבעי אפי' כו'. נ"ב ורמב"ם פי' אפי' אינו שלו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com